



**Bavariae Sanctae Volvmen ...**

**Rader, Matthäus**

**Monachii, M.DC.XXIV.**

Maria Brabantina Lvdovici Severi Boiorvm Dvcis Comit' Pal. RH. Conivnx.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79699)



B. MARIA LVDOVICI SEVERI BOI. D. CONIVX.



Nulla lues mortale genus tam dira fatigat,  
 Quam male, de fida coniuge, nota fides.  
 Principis innocuae thalami sacra fœdera princeps  
 Percussus ingenti læsa furore fremit,

Et ruit in ferrum sceleratæ, cruore secures,  
 Dūq; noam credit, se facit ipse reum.  
 Tutatur cælum castos, patet impius error:  
 Non caret vlla suo teste pudicitia.

Bb 3

MARIA



177

DE MARIA BRASILIENSIS

MARIA BRASILIENSIS

MARIA

BP 3



## MARIA BRABANTINA

LVDOVICI SEVERI BOIORVM

DVCIS COMITIS PAL. RH.

CONIVNX.



MARIA ex illustrissima Brabantinorum principum stirpe & Thuringiæ Hassiæque regulis orta, patrem habuit Henricum cognomento Magnanimum Brabantini nominis II. auum Henricum I. ac deinceps alios atque alios Brabantinæ terræ nobilissimos dynastas vsque ad Godefridum Barbatum tritauum, primum Brabantiae Ducem: Mater natæ cognominis, Philippi Cæsaris ab Othone VVittelspachio cæsi filia, prima Henrici Magnanimi coniunx, neptis priuigna S. Elisabethæ, non Germana. Error quoque in acta eius nobis è Cœnobio Danovverdano, vbi Maria occubuit, missa irrepsit in quibus filia Sophiæ filia S. Elisabethæ, eiusdemque Elisabethæ neptis falsò appellatur. Fuit Sophia Henrici Magnanimi altera vxor: Maria verò ex Maria, prima eiusdem coniuge extitit. Liberorum ex Magnanimo ortorum ordo hic est:

C15. CC. LVI.  
XV. Cal. Febr. XLIX.  
Ianna.  
Ex M. S. cœnobij S.  
Crucis ad VVerdeam.  
Ex Erfordianis An-  
nal.  
Auentino.  
Andrea presb.  
Vito Arenbekio M. S.  
Vito Ebersterg. M. S.  
Hundio metrop. Salis.  
Tab. secunda Ländgr.  
Hassia apud I. Pistor-  
rump. 962.

## Henricus pater cognomento Magnanimus

ex Maria Philippi Cæsaris filia, prima  
coniuge suscepit.

1. Henricum qui patri in Brabantino principatu successit.
2. Mechuldam Roberto Atrebatensi dynastæ nuptam.
3. Mariam de qua hic agimus Ludouici Seueri Com. Pal. Rhe. & Boiorum Ducis coniugē, neptem priuignam S. Elisabethæ.
4. Beatricem nurum S. Elisabethæ, vxorem Hermannii filij S. Elisabethæ, qui ipsis nuptiarum gaudijs ex thalamo in tumultum migrauit.
5. Margaritam Virginem Christo signatam. E Sophia S. Elisabethæ filia altera Magnanimi coniuge, nouerca Mariæ cæsæ.

Elisabetham Brunswicensi nuptam.

Henricum infantem Hassiæ.

B b 4

Maria



**M**aria ergo Mariæ Philippicæ filia nupta Ludouico Seuero præfecto pratorio ad Rhenum Boiorum Duci, patri Ludouici Imperatoris Othonis filio, Ludouici nepoti, pronepoti Othonis VVittelsbachij cognomento M. primi Boiorum Ducis. No- uam nuptam Ludouicus VVerdeæ Sueuorum collocat, quam ho- die Danovverdam vocamus, quæ id temporis Boio per Conradum olim Hierosolymorum & Sicilia regem, centum viginti octo mil- libus aureorum, cum alijs oppidis, foris, & pagis oppignerata pare- bat. Ipse interim in Rheno foedere cum ciuitatibus contra prædo- nes initio fortiter fecit, latronumque receptacula excidit, captos vel occidit vel in fugam coniecit, pacem Rheno, viatori securitatem peperit. Agebat tum sextum & vigesimum annum Ludouicus florémque æui maximis rebus gerendis consecrabat. Cum ecce tibi draco Orcinianus venenum suspicionum euomit in sinum Ludouici, & iuuenem ætate florentem, & rebus gerendis maximè intentum in insidias præcipitauit. Fons mali ab errore tabularij promanauit, is ab coniuge Ludouici Verdeæ binas literas acceperat, alteras atra cera signatas, dynastæ Ruchoni seu Hirsuto destina- tas, alteras rubra cera Ludouico marito tradendas. Internuncijs ordinem epistolarum inuertit, & illas Ruchoni inscriptas Ludouico porrexit, qui sententiam epistolæ non affecutus, vt est improba suspicio, arbitratus est, erotica contineri. Ergo primus errorem tabellarius velut leno & perductor ferro obtruncatus luit; prin- ceps ipse minarum plenus ardensq; ira, ab Rheno citatis equis pau- cis comitatus, maximis itineribus Danovverdam aduolat, vindi- ctæque imminens præter omnium expectationem vxori infestus adest. Ardebant oculi, pallebat vultus, totóque ex ore furor emi- nebat, trepidabat familia, hærebat coniunx, regina soror principis, attonita mirabatur, quid tandem frater moliretur: expectabant omnes quo tandem progressurus, aut in quem tam atrox tempestas eruptura esset. Obuium arcis præfectum per satellitem ex templo interficit, tum corripit vxorem iubet, & Hæccine fides, inquit, est thori? dum ego absens in castris ab latronibus purgo prouinciam, tu hostem, in arcem, in domum, in cubiculum, in lectum accersis? ac regiam stirpem tuam iuxta ac meam tam fædo flagitio cõtami- nas? Quid tibi cum Ruchone negotij? an vt maiores illius Cæsa- rem in lecto decumbentem domi suæ impio ferro conciderunt, ita me tu per nepotem eius adulterum tecum in thoro decumbentem, Aegisthæo ritu, tanquam altera domi suæ Clytemnestra Agamem- nonem

*Rucha Comes Silue-  
stris fuit ex Othonis  
VVittelsbachij stirpe,  
qui Philippum Cæsa-  
rem interfecerat.*



nonem inter hostes tutum interficias: anteuertam patricidium:  
1. licetor, ferrum expedi, corripe adulteram, feri sceleratum caput:  
Hic Mariam omnia excusantem, & Diuū hominūque fidem  
implorentem, testantēque suam innocentiam surdus tamen  
reijcit, uti nec quicquam vel lacrymæ coniugis innocentis, vel fa-  
miliæ trepidantis metus, vel sororis reginæ ad fratris pedes jacentis  
preces proficerent. Orabat hæc ducem ne tam præcipiti ira in cæ-  
dem rueret infantis: daret spacium animo: omnia postero die  
justius executurum.

Sed clausæ erant aures obstrepente ira; vindicem suppliciorum exequi jubet imperium, qui lamentante tota domo, principem foeminam ab omni flagitio alienam & prorsus infontem gladio percutit, & sanctum caput ab ceruicibus amputat. Nec facinus Ludouici hic stetit, Helicam Brennebergiam nobilem è ginæceo virginem, tanquam consciam, pugione trajicit, tandem omnes egressa limites sacuitia, aulæ præsidem clarissimam & innocentissimam matronam, ex alta turris arce præcipitem deturbari imperat. Ita quinque funeribus iræ litatis furor indignantis resedit. Rucho errore cognito, principisque cædē monitus, prouinciā excessit, ubique suam & Mariæ cæse innocentiam lacrimis, verbis & tabulis, contestatus, ita causam omnibus probauit, ut ipse Ludouicus posteaquam ira mente decesserat, magnitudinem facinoris fera æstimatione perspiceret, sanguineque vxoris cruentus vehementer erubesceret.

*Male nempe, inquit Cur. l. 8. p. 209. de cæde Chy.*  
ille, humanis ingenijs natura consuluit, quod plerūque non futura sed transacta perpendimus.

Ergo funere ad S. Crucis V. Verdex condito Dux Romanus, ut agro animo medicinā quæreretur profectus, facinus apud pontificem Alexandrum I. V. edidit, pacemque

*Epitaphios est,*

*Anno Domini M. CC. LXVI. XV. Cal. Febr. in Castro Werdmortua est domina Maria ducissa Bavarie filia ducis de Brabant.*

numinis & delicti veniam exorauit. Ad placandam etiam sibi Mariæ animam & patricidium expiandum iussus est religiosi S. Brunonis sodalibus domicilium ponere. Sed quia id genus hominum in Boica nullum erat, Cistertiensium contubernio amplum & nobile cœnobiū in Principis-campo, qui inter Augustam & Monachium est condidit, prædijs & annuo victu auxit, quod hodieq; floret. Hæc carptim ex M. SS. cœnobiij delibauit: plura præterij. Id extra ordinē addo, quod in ordinē tamen legi, sed primum ut mendosam narrationem damnaui, post ubi idem in antiquo epitaphio cognoui, lectori subducendum non putaui. Ludouicum primam-

*Sargtensfeld.*



ma statim nocte, quæ eadem secuta est, tantis curarum fluctibus agitata, ut non solum somnum capere non posset, sed urgentibus Mariæ Manibus adeo exagitaretur, ut qui inuenerit decoraque comâ, septimum enim & vigesimum (non primum & vigesimum, ut mendose scriptum habet V Verdanum) agebat annum, barbaque florente, se cubitum contulisset, per noctem ita incanuerit, ut senem septuagenarium manè referret. (Parisijs vsuuenit, uti vir robustus accepta capitali sententia sanguinem sudaret, teste Maldonato ad xxvi. cap. Matthæi.) Subijciam ipsos versus quantumuis inuenustos & barbaros tamen ipsam demonstrantes.

Post bis sexcentos à partu Virginis actos  
Ad quinquagenos totos sex insuper annos,  
Sub Februo quinis lapsis ter mense Kalendis,  
Occidit heu quanta lacrimarum clade Brabanta  
Sic pereant dominæ castissima membra Maria?  
Prodit matre Turinga simulque parente Brabanta,  
Elisbeth soboles, Henrici sit pia proles.  
Hinc merito sacra vocitatur neptis Elise.  
Post nuneum florem spargit virtutis odorem.  
Atque Dei, vera & flagrans pietatis amore,  
Conspicit incertas subeant cur singula metas,  
Christi hinc sola studens sacro sit dogmate prudens,  
Ex sibi subiectis præbens documenta salutis.  
Nobilis eximio connexa thoris Ludouici  
Corpore sed iuuenis mox sensit tadia leuis  
Contemeratque thorum: quid causa? lingua malorum,  
Culcitra strata thori sit vulgo fabula fori.  
Cura nefanda Ducis, rumpuntur vincula juris,  
Grande nefas factum, nil hic cum coniuge pactum.  
Edictum ex rato gratum sit eade patrato  
Suspicionem ferit, nec causam in crimine querit,  
Morte cadit dura Boij de crimine pura  
Sanguine notescit, dolor hic sub nocte recessit,  
Ut surgat sanus sed toto corpore canus.  
Sero doles fossa proiecit & coniugis ossa;  
Ex Mangold castris, jam nunc est splendor in astris,  
Quam deflet Sueuus, Boius, quam patria tellus,  
Ergo eternorum fruitur nunc christe laborum,  
Fac electorum numeres in sorte tuorum.

Dolet.

Ab his



Ab his nonnihil discrepat narratio Auentini quam lubet subijcere, ne lector etiam varietatem narrationis ignoret. Nam cum in ipso facto nulla sit dubitatio, in facti tamen modo, numero caesorum, Ruchonis fide, multum differunt tabulae Danovverdane MSS. ab scriptis Auentini.

*Dumque haec apud Rhenum sunt, Maria uxor Ludouici, quae ut dixi, cum Elisabetha regina Sicilia Verdeae habitabat, binas literas vno quidem anulo, diuersa tamen cera, atra, rubra, obsignatas, illas marito, alteras Ruchoni decurioni equestri, secreta quapiam continentes mittit. Atque is qui epistolas detulit, errore seductus, rubra cera complicatas Ludouico tradit. Qui lectis literis amatoria agi suspicatus, confestim paucis comitatus, dissimulata re, relicto apud Rhenum exercitu, nemine salutato, quam maximus potest itineribus ad uxorem diu nocturne contendit, subito ac insperato adest. Mox iracundia percitus nec prece nec lacrimis sororis reginae absque cunctatione coniugem, indicta causa, adulterij condemnat, securi percussu iubet. Postea veluti conscius, Helicam virginem Prennebergensem cultello confodit, feminam admodum nobilem, cuius nomen non traditur, quam gynaeceoprefecerat, de turri precipitari imperat: Proditorum qui isthaec ad se detulit, primum ferro necauit, facta haec caedes in Sueuia Verdeae in arce xv. Calend. Februar. anno Christi c10. cc. lvi. Rucho ubi hoc accepit, finibus excedit, literis, atque tabulis ubique suam, atque Marie innocentiam praedicat, delatorum scelera atque flagitia commemorat. Extat epigramma tum satis nitens, nunc vero nihil incultius. Ludouicus ut coniugis manes rite conderet, Fürstfeldium extruxit, Cisterciensibus sacris dedicauit, ubi ipse cum filiis & uxoribus situs est, monachos ex Altespach euocauit. Narrationem Auentini Arenbekius, & Andreas presbyter, & Vitus Eberspergeris anno 1255. & 68.*

*affirmant. Erfordiani annales peruetusti haec de nostra Maria praedicant. Anno Domini c10. cc. lxxv. Dux Bauaria propter quandam*

*suspicionem fecit decollari uxorem suam, filiam Henrici Landgrauij Hassiae uicinis precipitanter. Cuius innocentia postmodum miraculose, ipsi Duci & suis est diuinitus publice ostensa. Vnde in emendam rei male gestae compulsus est edificare monasterium Fürstenuwald (Fürstfeld lege) prope Monacum Ordinis Cister-*

*tienfis. Et Hundius, Fürstenueld monasterium ad Ambram fluium Ordinis S. Bernardi Cisterciensis. Fundauit hoc monasterium Ludouicus Bauariae Dux, pater Ludouici Imperatoris, & hoc propter caedem primae suae coniugis Mariae Brabantinae, quam ob falsam adulterij suspicionem, Verdeae ad Danubium praecoci ira percitus, anno 1256. decollari fecerat, ubi etiam sepulta est in monasterio S. Crucis. Impositum illi fuit per Alexandrum Pontificem. ut pro poenitentia in sua prouincia & de proprijs suis redditibus monasterium pro XII. Carthusianis institueret. Cum autem nullum tale monasterium in Bauaria esset, promisit simile pro fratribus Ordinis S. Bernardi seu Cisterciensibus*

*in loco*

*anno c10. cc. lxxi.*

*eadem anno.*

*scribit, c10. cc. lxx.*

*Metrop. 279.*



in loco qui Fürstenueld dicitur, edificare: quod illi à Clemente Pontifice permis-  
sum est; ita tamen si non aliquo priori voto ad hoc obligatus esset. Ita testatur  
diploma Conradi Frisingensis episcopi de anno 1266, atque ita facta est hac fun-  
datio in honorem Saluatoris domini nostri Iesu Christi & gloriosæ virginis Mariæ.

Vno disticho caussa eiusdem conditi cœnobij aperitur, quod  
in eodem cœnobio legitur.

#### Ad hospites.

*Coniugis innocuæ fusi monumenta cruoris  
Pro culpa precium claustra sacrata vides.*

#### Et de Conditore

*Boiorum clarus jacet hæc fundamina Princeps,  
In precium culpa coniugis innocuæ.*

Lubet addere mantissæ loco, nihil inter coniuges existere posse  
gravius, quàm mutuæ fidei diffidentiam, ex qua nascitur coniu-  
gum pestis suspicio, è suspitione observatio dictorum, factorum,  
nutuum omnium, è dubijs falsisque signis persuasio, ex hac cædes  
& parricidia. Nihil ago, nisi documentis ostendo, quibus erudiri  
possit oïbis. Theodosius minor Arcadij F. Theodosij M. nepos  
Eudociam Augustam coniugem, ob pomum Paulino donatum  
ab societate thori seiunxit; Paulinum vt alij tradunt eadem nocte  
occidit, vel in exilium deportari mandavit, vt copiosè in Aula S.  
denarrauimus. S. Itta ex rupe præceps in altam voraginem detur-  
bata. Extat vita Itæ singulari libello edito ab Fischingenfi abbate  
vulgata. Otho III. Imperator falsò delatum comitem occidit,  
Baronius in Othone III. Henricus Sanctus Kunegundis innocen-  
tiam ferro ignique exploravit.

Sed propè similis est & casus & historia quæ apud Freherum in  
vltimis paginis, de Orig. Palatin. vol. 2. legitur ex antiquo facello  
exscripta de D. Genouefa itidem Brabantina Sigefrido Palatino nu-  
pta quam & Molanus in SS. Belgicis refert, & Erycius Puteanus  
exaravit his verbis. *A veteri & sacra Treuirensium memoria in lucem &  
scenam Genouefa prodit, Ducis Brabantia filia, Sifridi Palatini uxor, admi-  
randum pietatis, pudicitia & patientia exemplum. Primis matrimonij annis  
sterilem experta thorum, fecunditatem à Virgine Dei matre petijt & impetra-  
uit. Voti compos, matris sperare nomen poterat, cum vterum se ferre ignoraret.  
Eodem tempore è castissimis amplexibus maritus abiens, in barbaros hostes cum  
exercitu*



exercitus profectus est. Tanquam corpore, non animo discederet, curare absentem pergit, & quam gravidam nesciebat, simul cum provincia tota fidei Golonis viri strenui & amici sui commendat. Sed heu! quam fallaci imagine res humana geruntur! formâ fidem vinci, libidine amicitiam, serò deprehensum est. Familiaritate audax Gelo pulcherrimam mulierem non custodire sed amare cepit. Nam oblitus sui, & prorsus cæcus accensum animum cupidini permisit. Itaque mollibus verbis ut, ignem insinuare, omnibusq; blanditijs viam ad voluptatis vota sternere. Quid deinde? confictæ de morte maruliteræ adferuntur; ne tanquam adulter sed proci ambiret concubitum, faciliusque amoris pertinacia cederet. Genouefa non minus casta quàm pulchra, primas blanditias & adhuc cum verecundia tuellantes neglexit, impudentius profusas animose reiecit. siue crederet literis ad similitudinem veritatis compositis, siue non crederet, viro non libidine se nupsisse testata est; aduersus manifestum pudicitie suæ hostem conscientie fidicia consistens. Audaciam deinde amanti timor excepit; & hinc jam secundus labor erat, quomodo irrita libido periculo careret. Maior igitur scelere tegi flagitium debuit: & quia redire Sifridum Gelo intellexerat, non poterat securus esse, nisi noua improbitate munitur. Horreo dicere: quod committere tentauerat, nefas in domina accusauit. iterum horreo: mæcham esse & è clandestino adulterio filium peperisse. Præbuit aures heu nimis faciles Sifridus, iraque præcipiti vindicem violati tori agens, non ad examen criminis sed pœnam ruit. Hanc quoque suggestit Gelo, & ut mitis videretur, matrem cum prole aquis submergendam censuit; ita sine sanguine elui maculam, turpitudinis simul pignus interire. Nec mora; abducitur Genouefa tanquam probri conuicta, cui ne quidem pro innocentia fari concessum est. Interfici miserum, nisi & miserius ream videri: nec tam graue erat mori, quàm plecti. Linguam quoque peritura abscondi Gelo voluit: an timens forte, ne mortua loqueretur? Id certe necis signum ferre satellites iussi sunt. Hæc tamen (vim numinis agnosco) siue ut parcerent, siue ut supplicij euentum fortune committerent, in auio nemore mæstissimam matronam, & à recenti adhuc partu languidam destituunt. Lingua etiam canina humanam mentiti persuaserunt, loqui prius desisse Genouefam, quàm viuere; perijsse priusquam moreretur. Exulabat igitur non à penatibus tantum, sed hominibus extorris. Famē necessitas ad herbas radicesq; duxit, sitim ad fontes: & sic tamē in miseris delitijs innocentia inuenit, in antro domû, in folijs cubile, in solitudine præsentem Virginis Dei genitricis opem. quid manifestius? cum de filiolo mater sollicita esset, lactis latice destituta, spelæum ecce ceruæ subiens, ubera admouit infanti, & nutricem se gessit. Totum sexennium mensesque tres sic Genouefa vixit, si tamen hoc viuere est: sed Deum coluit, & hoc verè erat viuere. Non eiecit in naturæ hunc horrorem, sed sponte ingressam diceres, sanctitatis premium felici reditu laturam. Casu namq; inter venandum Sifridus aberrans,

C c

ad hoc



ad hoc ipsum antrum venit, puerum matremque inuenit, & alloquitur: mox è sermone, adeoque cicatrice, quam à prima etate vulnus in venustissimo vultu reliquerat, coniugem esse deprehendit. Innocentem esse ipsum vitæ miraculum loquebatur. quod gaudium, quis simul dolor! à gemino hoc velut fente vberiores jam manabant lachrymæ: quia viuam uxorem maritus intuebatur, quam cæco non iudicio, sed furore damnauerat; quia in tanta inopia & erumina viuam, pro qua jam mori ipse vellet. Si ad puerum se conuerteret, imaginem suam inueniebat, & castissimi coniugij diuinitus conseruatum pignus. Sed Genouefa haud ignara cuius ope vixerat, cuius & ipse filius, non prius sequi ab antro maritum voluit, quam ille eodem se loco templum Dei matri structurum spopondisset. Spopondit, structum est, & mox ab Hildulpho loci Episcopo consecratum. In aulam igitur postliminio noua velut Genouefa redijt; sed à prisino vitæ rigore non recedens, in palatio tanquam eremo agere perseuerauit, in vrbe tanquam in nemore: splendorem contempsit, & tamen attulit, splendorem pietatis, pudicitie, patientie. Cælo digna haud multo post, meliore sui parte in calum transmigravit. Corpus in nouo templo conditum, & velut ad antrum suum relictum miraculis claruit, Virginisque matris honorem illustravit. Sic quidem innocentia præmium inuenit, & supplicium perfidia. nam Gelonem inter quatuor boues religatum iustissima vindicta distraxit.

Freherus rudi & simplici stilo, vt reperit, eam rem ita tradit. Temporibus B. Hylldolfi Archiepiscopi Treuirensis, qui pallatio Offtendinck residebat, factum est passagium contra paganos. Erat autem in pallatio Treuerensi nobilissimus Palatinus nomine Syffridus christianissimus, qui sumpsit sibi uxorem de stirpe regia filia Ducis Brabantie, nomine Genouefa, pulchra nimis, quæ diu notuæque quando tempus sibi arrisit & vacare potuit, B. Marie Deigenitrici fideliter seruiuit, & in tantum eam dilexit, vt quidquid de rebus temporalibus habere potuit, procius amore pauperibus erogauit. Propter nimiam eius pulchritudinem præcepit Palatinus tempore quo eum abesse contingeret, ipsam in pago Mersfeldensi in castro Symern morari propter illicita euitanda, quia timebat propter nimiam eius pulchritudinem ipsam transgredi, nullamque habens prolem adhuc cum ea. Ut decuit Palatinus eundem cum alijs se disposuit, quanto citius potuit: conuocans barones militesque omnes, quos habere potuit ad dictum passagium perpetrandum, inter quos erat Golo miles princeps militie, Palatino propter eius strenuitatem multum charus. Conuenientes omnes in castro prædicto & in locis vicinis, Palatinus verò consilium postulans dixit, Date nobis consilium, cui nostra committere & nostrum facere officium generalem possimus. Omnes quotquot erant concordarunt in Golonem. quo audito, addito iuramento factus est officarius generalis. Nocte verò sequenti Palatinus condormiuit cum uxore sua, ex ordinatione diuina (vt pie creditur) vxor concepit. Mane autem facto Palatinus Golonem militem ad se vocari præcepit dicens: Golo ecce uxorem nostram



nostram dilectissimam & totam terram nostram tibi ad custodiendum fideliter committimus. interim Palatinissa trinitas in terram cadens, semiviva jacuit. Quod Palatinus videns, territus eam eleuat dicens: O domina Maria, tibi & nemini alteri coniugem meam dilectissimam ad custodiendam - - - flendo amplexando, osculando, ceteraque amicabilia signa ostendendo, nam se inuicem mirabiliter diligebant, & sic finaliter recedendo valedicens sibi, abiit. Quid plura? non post multum tempore Golo miles perfidus exarsit in amore Palatinissae cupiens cum ea adulterare, blandissimis & luxuriosis verbis saepius eam impetendo, sic ait; O domina nouit Deus, quod praenimio amore quem ad vos habeo, longoque tempore habui, nescio quicquam facere: rogo igitur, ut vobis condormire valeam. At bona domina ac christianissima mulier respiciens, dicens se potius velle mori quam transgredi thorum dilectissimi viri ac domini sui. Interim venter eius tumescebat, de quo multum perfidus miles gausus. Quadam autem die idem Golo accessit ad dominam suam Palatinissam habens literas proprijs manibus conscriptas, dicens, eam decipere cupiens; O domina dilectissima, ecce literae istae mihi destinatae sunt, si placet enodabo. quae ait, legatu. Quibus auditis, ingemiscens domina Palatinissa percipiens dominum suum & maritum dilectissimum perijisse in mari cum omni exercitu suo, fleuit amarè, & beatam Mariam virginem deprecabatur dicens: O domina mea Virgo Maria, vnicum refugium meum, respice, respice in me totaliter desolatam. Et sic praenimio dolore obdormiuit paululum. Interim Virgo Maria ei apparens cum magna claritate dixit, Constans esto, filiam: Palatinus viuit, sed aliqui ex suis mortui sunt in pace. Euigilans itaque domina Palatinissa à Virgine gloriosa confortata cibum petijt. Golo perfidissimus cibaria aptissima asportare fecit ad comedendum. Tum prius ad Palatinissam accedens, volensque eam cohortare ad transgredendum dicens: O domina ut audisti ex literis dominus noster mortuus est, & uxor mea similiter, & cum totum palatium sub ditione mea sit, potestis me recipere in virum vestrum, incipiensque amplexare eam, & cum osculum ei dare vellet, ipsa Palatinissa confisa de adiutorio Virginis Mariae pugno eum quantum potuit in facie percussit. Et ut vidit Golo se fraudatum ab intentione sua desperans, statimque omnes camerarios abstraxit ei, similiter & pedissequas. Venit tempus pariendi, peperitque filium decorum nimis & dilectum; ad quam nulla mulier accedere aut consolari eam audebat, prater sola nutrix vetula, lotrix, omniaque mala quae facere poterat, attemptauit. Et cum sic miserrime viueret, venit nuncius domini sui ad Palatinissam dicens, dominus noster Palatinus viuit, sed aliqui ex suis mortui sunt; & interrogauit eum Palatinissa dicens: ubi est dominus meus Palatinus edicto mihi statim, qui respondit; in ciuitate Argentinensi. gausa est gaudio magno plus, quam enarrari potest, credens liberari à nequissimo milite. Tunc venit perfidissimus Golo: ea quae Palatinissa percepit ei retulit, quo audito obstupuit perfidus miles, expanescens timuit flens cum eiulatu magno dicens: Heu



me miserum! quid faciam ignoro. statimque hoc percipiens quaedam antiqua vetula, commorans sub monte castri ante dicti, venit ad Golonem dicens, o domine, quid est, aut quid obest tibi? dicito mihi, & si acquieveris consilio meo citò liberaberis à mœrore & periculo. Et respondit miles: scisne tu quomodo vel qualiter egerim cum domina nostra Palatinissa & malè? scio cum dominus venerit, mortis supplicium non euadam: si verò tu dederis mihi sanum consilium euadenai, tu & tota domus tua bene habebit. Et dixit vetula: Est consilij mei: domina nostra peperit, & quis scit an coquus vel alius eam cognouerit. Et sedens computans recessum & diem, quæ nixa est puerpera, & comperit quod vltimo die in recessu domini concepit. Et dixit, quis potest hæc veraciter scire cum nullus interfuit? Ite igitur ad dominum Palatinum, dicatis ei quod vxor Palatinissa de coco concepit & peperit: Scio quod morte tradet eam, & sic liberaberis. Respondit miles, sanum est consilium tuum & acquieuit. Veniensque ad dominum suum Palatinum, ei retulit, sicut edoctus fuerat à vetula. Cum verò Palatinus à perfido milite hæc audiuisset, mœrore concussus, magnis suspirijs & querimonijs dixit, O domina Virgo Maria, tibi dilectissimam coniugem meam commendavi: & quare eam cadere permisisti? quid faciam ignoro. O Deus conditor celi & terra, dimute vt terra se aperiat, meque deglutiatur; melius enim est mihi vt moriar, quàm cum transgressoribus habitem. Et accedens perfidus miles secundum consilium vetule ait, O domine, per iuramentum, non licet nec decet habere dignitatem vestram talem mulierem. Et Palatinus; quid ergo facturus sum? Goloperfidus dixit: vadam & eam cum infantulo ad lacum ducere faciam & vterque in aqua demergantur. Palatinus dixit, placet. Statimque habita licentia properauit ad partes diabolo instigante perfidus miles puerperum accedens, manum mittens in dominam suam Palatinissam & filium eius circumstantibus clientibus ait ad eos: arripite hanc & prolem eius, & implete iussionem domini nostri. Qui responderunt, quid præcepit dominus noster? At ille vt morti tradantur isti, qui dixerunt, quid enim mali fecerunt? perfidus ille dixit, Ite & facite præceptum domini aut moriemini. Serui verò tristes acceperunt dominam, & infantem de puerperio ad damnandum eos, abduxerunt eos in siluam, vnus seruorum dixit: quid enim malefecerunt isti innocentes? Et altercatio necebatur inter eos. Tunc vnus eorum dixit: o fratres & amici mei dilectissimi, nescimus quomodo & qualiter actum sit cum domina nostra & filio eius, qui nobis ad damnandum commissi sunt. Et responderunt vnanimiter, scimus: Et dixit vnus seruorum fidelis, quid enim mali fecit? Addito iuramento responderunt omnes, nihil; innocens est ab omni crimine. Et dixit fidelis seruus: quare ergo damnabimus eam cum filio? Inter quos vnus. Poteritne quis nobis viam dare dimittendi? Et dixit fidelis, assignabimus eis manendi, melius est enim vt bestie eos deuorent, quàm quod manus nostra conquinentur. Et dixerunt alij, quid si recesserint hinc? & dixit, Domina nostra dabit fidem manendi, & absq[ue]



Et absque dubio manebit, quod & factum est. Inierunt consilio pro interfigno habendo. Fidelis dixit, Canis sequebatur nos, credo nobis à Leo missum: abscondamus linguam eius, ut demus pro interfigno quod mortui sint. Quod itaque factum est, & recesserunt. Statim ut vidit perfidus Golo eos venientes, dixit: Vbi reliquistis eos? Et dixerunt, Interfecti sunt. Et hac damus pro interfigno monstrantes linguam dominae. Dixit quoque perfidus miles: Vos eritis domino nostro & nobis chari, quod implevistis iussu domini, credens sic esse. Palentinissa itaque relicta cum puero in horribili loco, flendo dixit, Heu me miseram, quae in abundantia nimia enutrita & educata, modo penitus nihil habens desolata. Puer verò nondum erat triginta dierum. Dum autem lac non haberet, ut puero praeferret, fleuit bona mater, omni solatio priuata humano, confisa de adiutorio Virginis Mariae, sicque eam allocuta est: Domina Virgo Maria, exaudi me peccatricem damnatam, cum innocens sim ut nosti à crimine huius, ne derelinquas me. Scio quod nemo nisi tu & filius tuus unigenitus me liberare & nutrire potest. Erue me domina & Virgo inclita Maria à feris crudelissimis. Statim audiuit vocem dulcissimam dicentem sibi; amica mea dulcissima te nunquam derelinquam. Postmodum non est audita vox illa, sed per dispositionem omnipotentis Dei cerua veniens, & se ad pedes infantuli prostravit. Mater ut vidit factum, statim mammam ceruae infantulo apposuit & suxit puer. Mansit Palentinissa cum puero in eodem loco annis sex & mensibus tribus. Ipsa verò enutriebatur herbis quae inueniebantur in nemore: habitaculum eius erat strues lignorum extensum & circumligatio rubetarum quantum bona mater potuit. Evolutus verò sex annis & tribus mensibus praedictus Palentinus omnes milites & fasillos suos conuocari iussit, volens facere conuiuium magnum die Epiphaniae Domini. Cumque aliqui ex eis quasi maior pars in vigilia vel citra aduenissent: Palatinus pro solatio aduenientem praecepit, ut omnes venatum cum eo non distulerint ire. Cumque venatores canes incitarent, subito cerua quae puerum nutrierat, apparuit. Canes verò latrando venatoresque clamando prosequiebantur, Palentinus cum suis prout poterant sequebantur. Golo verò perfidus miles dereliquit sonum canium, sequebatur tamen à longè. Cumque cerua euadere non posset, currit ad stratum ubi solebat alere puerum. Et dum venerat ad locum, prosternebat se ad pedes infantuli, ut solebat. Canes latrando prosequiebantur cupientes ceruam capere. Et dum vidit bona mater animal sibi celitus missum à canibus priuari, per baculum quem tenebat manu, quantum potuit, canes fugabat. Interim Palentinus cum suis veniebat, & cum vidit hoc miraculum dixit, fugate canes quod fecerunt, placuitque Palentino loqui cum ea, & non cognouit eam. Et ait, esne homo Christianus? & dixit mulier, Christiana sum, omni tegmine corporis nudata, ut ipse cernis, nam & corporis turpitudinem habeo intactam. Præbe mihi pallium quo circumdatus es, ut corporis turpitudinem valeam cooperire. At Palentinus, præstò sum. Cumque esset circumdata



cum data pallio, dixit Palentinus, O mulier non exhibuisti tibi cibum aut vestimentum? at illa, panem quidem non habeo, sed nutriebar herbis quae inueniebantur in hoc nemore: indumenta vero praenimia vetustate scissa sunt & consumpta. Indica obsecro quot anni sunt quod huc venisti? at illa sex annos & menses tres hic habitavi. Palentinus dixit, Cuius est filius ille? quae respondit, meus est filius iste. Delectabatur vero multum in aspectu pueri, & dixit, Quis est pater pueri? at illa Deus hoc nouit. Palentinus dixit, quomodo huc venisti, & quomodo appellaris? edicto mihi, at illa, nomen meum Genosena est, statimque ut audiuit nomen Genosena, cogitauit, an ipsa esset uxor sua. Et accedens unus Camerarius quondam Palatinus dixit: Per Deum mihi videtur, quod domina nostra longo tempore mortua, ista sit. nam & cicatricem in facie habuit. Videamus anue ipsa habeat? Intuentes omnes in eam, inuenerunt sicut Camerarius dixit. Ait quoque Palentinus, annulum subarrationis habuit, & accedentes duo milites ad perscrutandum inuenerunt annulum subarrationis: statimque amplexabatur eam Palentinus osculando. Tum ei dixit flendo: Verè tu uxor mea es; ad filium vero, Verè tu filius meus es. quid plura? bona mulier, qualiter sibi acciderit totum de verbo ad verbum coram omnibus qui aderant, enarrauit. Fleuit quoque Palentinus cum omnibus suis, & cum omnes praegaudio flerent, venit & ipse perfidus miles: statimque omnes irruerunt in eum, volentes eum occidere. Dixit autem Palentinus, Tenete eum, donec cogitemus, qua pena sit plectendus. & factum est. Post hac decreuit Palentinus recipi quatuor boues nondum ad aratrum applicatos, & quemlibet bouem ad quatuor partes corporis ligari, videlicet duos ad pedes, & duos ad manus, & eorum voluntati committere. Et cum sic alligati essent, quilibet cum parte sua recessit, & sic in quatuor partes corpus ipsius perfidi Golonis diuisum est. Post hac Palentinus voluit dilectissimam cum filio suo secum abducere. Ipsa quoque negante, dixit, Beata Maria virgo, me & filium meum custodiuit in hoc exilio & feris crudelissimis, & a feris puerum meum nutriuit; non recedam nisi locus iste in eius honore sit dedicatus & consecratus. Statim Palentinus ambassasum misit ad Hyldulsum episcopum Treuerensem pro consecratione illius loci. Et cum omnia narrata fuissent Sancto Hyldulpho archiepiscopo, gaudis est gaudio magno, & venit in die Epiphania, consecrauit locum illum, in honore sanctae & indiuiduae Trinitatis & beatae Mariae virginis. Post consecrationem loci adduxit Palentinus Palentinissam uxorem suam, cum filio suo. Grande quoque conuiuium fecit cunctis aduentibus. Palentinissa vero rogabat dominum suum dicens: O domine rogo te ut ecclesiam in loco consecrato erigis facias, & redivitibus bonis dotare velis. quod Palentinus consensit. Palentinus itaque cum cibaria uxori suae Palentinissae & eius naturae convenientia procurare, ut comederet, disposuit. Ipsa vero Palentinissa cibaria ferre non potuit, sed tamen herbis crudis, quibus consueta erat in sex annis & tribus mensibus utebatur, & colligi



colligi fecit. Vixit quoque Palentinissa à die quærat inuenta, videlicet à vigilia Epiphaniæ, usque ad 15. Nõn. April. qua die migravit ad dominum. Palentinus autem, ut promisit, capellam in eodem loco in honorem Mariæ Virginis erexit, & ibidem suam dilectam sepelire fecit magnis clamoribus fletibusque. Quam capellam S. Hildulfus consecrauit, & indulgentias videlicet quadraginta dierum eidem contulit. Ipsa die consecrationis duo miracula contigerunt, & etiam postea multa fiebant, quæ non sunt scripta in hoc libro. Affuerunt eodem tempore duo ibidem, videlicet vnus cæcus, & alter mutus: cæcus lumen recepit, & mutus loquelam. Qui gratias Deo agentes virginique Mariæ, qui talia dignati sunt facere miracula seu operari. Palentinus talia videns & audiens, ad Apostolicam destinavit sedem pro indulgentiis impetrandis. Sanctissimus vero Papatunc temporis annuum penitentialem omnibus in honore beatæ Mariæ Virginis capellam erectam à Palentino visitantibus, omnibus festis beatæ Mariæ Virginis, Natiuitatis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, Epiphaniæ, & Dedicacionis eiusdem, ac per Octauas eorundem festorum misericordiam de iniunctis penitentijs relaxauit.

Idem de eadem, Sifridus Palatinus fuit temporibus Hildolfi. *Ar. pag. 38. & 39.*  
chiepiscopi Treuirensis, qui mortuus scribitur anno 10. CC. LIV. In eadem enim regione quodam sacello D. Virgini dedicato scriptum inuenitur, illum Sigefridum nobilissimum Palatinum in Palatio Treuerensi arcem nunc dirutam, non procul ab oppido Meyer. & monasterio Lacensi, quam Hohen-Simeren appellant, inhabitasse, habuisseque in vxorem ducissam Brabantie, nomine Genofeuam; quam consilio & catemnia cuiusdam equitis, cui nomen erat Golo, voluerit igni tradere. Eam cum puerulo ingentem filuam expositam, & post aliquot menses, sine omni humana ope, saluam & incolumem repertam, & à Deo in signum innocentie conseruatam, causam struenda illi adiudicasse.

Omitto Iosephum Hebræum ab Ægyptia Putifar's vxore apud maritum accusatum & in caueam compactum. Crispum ab no uerca sollicitatum, & ab Constantino patre mactatum. Idem docuere fabulæ priscorum in Hippolyto de Phædra. Sed nil opus fictis narrationibus, vbi suppetunt veræ, & nimium quàm mulcæ.

